

Онаць Олена Миколаївна,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
завідувач відділу економіки та управління
загальною середньою освітою
Інституту педагогіки НАПН України,
e-mail:olena.onats@gmail.com

ЗАВДАННЯ ОПОРНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЩОДО РОЗВИТКУ І УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

***Ключові слова:** українська мова як державна, українська мова як рідна, опорний заклад освіти, уроки української мови і літератури, національно-патріотичне виховання.*

Майбутнє нашої держави залежить від патріотизму, національної свідомості і самосвідомості та активної позиції громадян України, починаючи з підростаючого покоління. Провідна роль у національно-патріотичному вихованні належить середній освіті. Серед основних засобів такого виховання найголовнішою є українська мова як державна і як рідна.

Завдання педагогічних колективів опорних закладів освіти в цілому, кожного вчителя бути взірцем ставлення до української мови та активно використовувати її у професійній діяльності та особистому спілкуванні. Адже у мові виражається все її духовне багатство, розум і знання, вміння впливати на свідомість людей.

У Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки одним із основних напрямів діяльності визначено «підвищення ролі української мови як національної цінності» [1]. Не можна не погодитися з думкою В. Вернадського, першого президента УАН України, про те, що народ із втраченою мовою є розумово поневоленим.

О. Потєбня зазначав, що мова – не засіб позначення думки, а засіб її творення. Мова у М. Грушевського розглядається як культурно-національна сила, а українську ідею він завжди сприймав як єдність політичну й мовну. Г. Філіпчук у своїй монографії «Національна ідентичність: культурно-освітній вимір» зазначає: «Досконале вивчення української мови має залишатися головною метою освітнього процесу. Причому її реалізація найоптимальніше може здійснюватися в умовах створення реального єдиного комплексу мовної підготовки, коли дитсадки, школи, ВНЗ, суспільство, держава, а також церква мовленнєво комунікуватимуть на основі української мови як державної» [2].

Національна свідомість і самосвідомість громадян є необхідною умовою для розбудови суверенної, незалежної і соборної України, тому вона повинна становити державну ідеологію нашого суспільства. На цей процес найбільше впливають три групи факторів: держава та її інституції; культура в широкому розумінні цього поняття (насамперед, українська мова);

цілеспрямований процес національнопатріотичного виховання особистості через її всебічний розвиток. І цей інструмент у руках освітян. Треба пам'ятати, що національна свідомість і самосвідомість притаманні людині від природи. Національна самосвідомість може втілюватися у різних формах національної ідеї. Це весь уклад життя закладу освіти. Саме тому вона мусить бути ідеологічною основою виховання підростаючого покоління [2].

Реалізація принципу національної свідомості та самосвідомості залежить, насамперед, від стану функціонування української мови в опорному закладі освіти та діяльності щодо її розвитку. Це вимагає від кожного вчителя й керівника опорного закладу освіти здійснення цілеспрямованої діяльності щодо формування національної гідності громадянина України, державницької відповідальності, дієвого патріотизму, підтримки і подальшого розвитку української мови.

Як показало наше дослідження стану функціонування праісторичної пам'яті; плекають розвиток духовної, емоційної, естетичної, інтелектуальної сфери на основі української мови; розроблені та втілюються заходи щодо розвитку мовлення не тільки на уроках української мови та літератури, а й під час вивчення інших навчальних предметів, у позакласній та позашкільній роботі тощо; через мовне посередництво долучається підростаюче покоління до національної історії, культури і мистецтва, різних наукових сфер, до глибинної сутності життя українського народу.

25 квітня 2019 року Верховна Рада України проголосувала за законопроект № 5670-д «Про забезпечення функціонування української мови як державної». За відповідне рішення проголосували 278 народних депутатів. Проти проголосували 38 депутатів, 25 не голосували, 7 утримались від голосування. Це ще один вагомий фактор підтримки української мови та обов'язків перед нею кожного із нас.

Література

1. Законопроект № 5670-д «Про забезпечення функціонування української мови як державної»: [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://24tv.ua/ukrayina_tag1119.

2. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді 2016–2020 роки (Указ Президента № 580/2015 від 13.10.2015): [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.lib.ru/politolog/1_ebon/psihologia.txt.

3. Філіпчук Г. Національна ідентичність: культурноосвітній вимір : моногр. Чернівці : Друк Арт, 2016. 304 с